

[Fr. Dalgaard.]

slap der adskilligt Byggeri ind under Støtten, som aldrig burde have været der, og de andre Ulemper, bl. a. Kurstabene, var jo ogsaa noget, man hæftede sig stærkt ved. Det sociale Byggeri indledes for Alvor med 1933-Lovgivningen, efter de Principper, jeg lige nævnte, og dette sociale Byggeri blev saa taget op i meget forstærket Skikkelse ved Boliglovgivningen fra 1938, en Boliglovgivning, der fortsatte 1933-Princippet, men udvidede Opgaverne betydeligt, bl. a. under Paavirkning af det Arbejde, som Befolkningsskmissionen havde udført, og som bl. a. medførte en særlig Støtte til de børnerige Familier, et Omraade, som, selv om det maaske ikke er saa overvældende stort, dog er meget betydningsfuldt.

Dette Byggeri fra 1938 har taget et meget stort Opsving; efter Lovgivningen fra 1938 er der bevilget Statslaan for over 300 Mill. Kr. til dette sociale Byggeri. Dog maa her indskydes, at medens den oprindelige Lovgivning fra 1938 kun tog Sigte paa Støtte til sociale Selskaber og Kommuner, altsaa til det virkelig sociale Boligbyggeri, saa blev det i Løbet af Besættelsesaaarene nødvendigt at give en vis Støtte ogsaa til det private Byggeri, og det er jo saadan her i Landet, at til Trods for at der er givet betydelig Støtte til de sociale Selskaber, til Trods for at de kan bygge bedre og billigere end de private, og ogsaa gør det, har alligevel det private Byggeri indtil for ganske nylig været dominerende, naar man regner med Antallet af opførte Lejligheder. Af de 164 000 Lejligheder, der er opført under det sociale Byggeris Periode, altsaa i 10 Aars Perioden fra 1933 til 1943, er kun de 28 pCt. opført af Selskaber og Kommuner, medens de 72 pCt. har været Privatbyggeri. Dette Billede har skiftet i de allersneste Aar, fordi privat Byggeri praktisk taget er gaaet i Staa, medens det sociale Byggeri paa Grund af Materialesituationen ikke er overvældende stort i Øjeblikket. Men det er det sociale Byggeri, der for Tiden dominerer. Man kan hæfte sig ved den Mærkværdighed, at Befolkningen endnu er saa gennemsyret af gamle Boligvaner, at en stor Del af den, til Trods for at man bare ved at række en Haand ud efter en billig og god Lejlighed har kunnet faa en saadan hos de sociale Boligselskaber, dog sværger til det private Byggeri; en Mærkværdighed, som jeg blot konstaterer.

Den Lovgivning, der nu foreligger Forslag om, er altsaa en Fortsættelse af det

store sociale Byggeri, som indledes i 1933, men i endnu større Omfang. Medens man vel kan regne med, at der gennemsnitlig i de Aar, hvor der har været socialt Boligbyggeri siden 1938, er anvendt ca. 50 Mill. Kr. aarlig til dette Byggeri, saa vil der efter Lovforslaget blive Tale om 100 Mill. Kr. i de kommende 8 Aar. Det er et særligt Træk, der i denne Situation maa fremhæves.

Et andet Træk, som man maa understrege ved den nuværende Situation, er, at man i Bemærkningerne til dette Lovforslag henviser til to ministerielle Udvalg, begge nedsat af Indenrigsministeriet, der siden Besættelsesaaarenes Begyndelse har arbejdet med Boligproblemerne, et Udvalg fra 1940, som efter sin Sammensætning kunde benævnes det sagkyndige Udvalg, og et Udvalg fra 1941, som kunde benævnes det politiske Udvalg; men jeg skal for at kendetegne de to Udvalg i Forhold til hinanden kalde dem efter deres Formænd, saaledes at jeg kalder det sagkyndige Udvalg, for hvilket Kommunaldirektør Bjerregaard var Formand, det Bjerregaardske Udvalg, og det politiske, for hvilket det ærede Medlem Hr. Bertel Dahlgaard var Formand, det Dahlgaardske. Disse to Udvalg har siden henholdsvis 1940 og 1941 beskæftiget sig med disse to Problemer, og man maa sige, at de om Hovedspørgsmaalene i det store og hele har tilvejebragt nogenlunde ensartede Forslag; men der er alligevel store Forskelligheder, som jeg om et Øjeblik skal komme tilbage til.

Mærkværdigheden ved det foreliggende Lovforslag er den, at det næsten udelukkende bygger paa det Dahlgaardske Forslag. Jeg skal erkende — det fremgaar ogsaa af det, jeg sagde —, at de i høj Grad ligner hinanden, og at der naturligvis, som jeg ogsaa har sagt, er meget godt i selve det foreliggende Lovforslag, der jo næsten ordret er det Dahlgaardske Forslag. Men efter min Mening gives der i den Bjerregaardske Udvalgsbetænkning, der med Bilag er et Værk paa op imod 400 Sider, en saadan Belysning af Boligproblemerne i videste Forstand, baade selve Boligbyggeriet, Bolignøden, Spørgsmaalet om Grundenes Tilvejebringelse, Byggeriets Finansiering, Stabilisering af Byggeriet, vigtige Indlæg vedrørende de børnerige Familier og meget andet, at det egentlig er mærkværdigt, at det foreliggende Lovforslag i saa uhyre ringe Grad er direkte paavirket af dette dygtige Udvalgsarbejde.

Jeg kan udmærket se en Førstehaandsforklaring paa dette efter min Mening alligevel mærkværdige Tilfælde, nemlig den,